

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін

**С. А. Остапенко, Г. М. Удовіченко, Л. А. Дмитрук, М. О. Куц,
А. І. Покулевська, Л. В. Воробйова, С. К. Ревуцька**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
Ступінь: магістр

Кривий Ріг
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін

**С. А. Остапенко, Г. М. Удовіченко, Л. А. Дмитрук, М. О. Куц,
А. І. Покулевська, Л. В. Воробйова, С. К. Ревуцька**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
Ступінь: магістр

Затверджено на засіданні кафедри
іноземної філології, українознавства та
соціально-правових дисциплін
Протокол № 15
від “11” травня 2023 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол № 10
від “22” червня 2023 р.

Кривий Ріг
2023

УДК 339.0 (075.8)
О 76

С. А. Остапенко, Г. М. Удовіченко, Л. А. Дмитрук, М. О. Куц,
А. І. Покулевська, Л. В. Воробйова, С. К. Ревуцька

О 76 Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи : для здобувачів вищої освіти спеціальності 035 «Філологія», ступінь «магістр». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2023. 11 с.

Методичні рекомендації розроблені для надання допомоги здобувачам вищої освіти, що навчаються за спеціальністю 035 «Філологія», у виконанні кваліфікаційної роботи. У методичних рекомендаціях сформульовано мету кваліфікаційної роботи, порядок її написання, вимоги до структури, оформлення роботи та підготовки до захисту.

© Остапенко С. А., Удовіченко Г. М., Дмитрук Л. А., Покулевська А. І., Куц М. О., Воробйова Л. В., Ревуцька С. К., 2023

© Донецький національний університет економіки й торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2023

ЗМІСТ

1.	Нормативне підґрунтя виконання та захисту кваліфікаційної роботи	5
2.	Мета виконання кваліфікаційної роботи	5
3.	Організація процесу виконання та захисту кваліфікаційних робіт	7
4.	Структура та зміст кваліфікаційної роботи	8

1. НОРМАТИВНЕ ПІДГРУНТЯ ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основними документами, які регламентують порядок організації процесу виконання та захисту кваліфікаційних робіт у Донецькому національному університеті економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, їх мету та завдання, а також вимоги щодо їх підготовки та захисту, є:

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (Редакція станом на 25.09.2020).

Закон України «Про освіту» від 16.07.2019 р. № 10-р/2019.

Положення ДонНУЕТ про організацію освітнього процесу в Донецькому національному університеті економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (П ДонНУЕТ 02.01-01-2020).

Положення ДонНУЕТ про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти (П ДонНУЕТ 02.02-07–2020).

Положення ДонНУЕТ про запобігання та виявлення академічного плагіату (П ДонНУЕТ 02.02-10-2020).

Положення про екзаменаційну комісію (П ДонНУЕТ 02.01 - 06 - 2020).

Стандарт Університету «Вимоги до оформлення письмових робіт здобувачів вищої освіти», СТУ ДонНУЕТ 02.02 - 30 – 2020.

2. МЕТА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Відповідно до Положення ДонНУЕТ про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти (П ДонНУЕТ 02.02-07-2020), кваліфікаційна робота – це самостійна робота здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання, що виконується на завершальному етапі здобуття першого або другого рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих результатів навчання вимогам стандартів вищої освіти.

Кваліфікаційна робота ЗВО спеціальності 035 «Філологія» являє собою викладення результатів самостійного оригінального дослідження актуального питання в сфері філології, яка готується з метою публічного захисту й одержання рівня вищої освіти, що відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою кваліфікаційної роботи є відображення знань, вмінь та навичок здобувача ВО магістерського рівня, здобутих протягом періоду навчання, з особливим акцентом на компетентності відповідно освітньо-професійної програми «Германська філологія (англійська, німецька). Переклад»: здатність ставити та успішно вирішувати на достатньому професійному рівні науково-дослідницькі та практичні завдання, розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Відповідно змісту освітньої програми, здобувачі вищої освіти через кваліфікаційну роботу демонструють:

здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність проведення досліджень на належному рівні;

здатність генерувати нові ідеї (креативність);

здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;

оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;

збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації);

здатність здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;

здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;

використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог;

планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі;

обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу;

усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату;

здатність застосовувати теоретичні знання з перекладознавства, зокрема про специфіку окремих видів і типів перекладу, перекладацькі стратегії, методи тощо для провадження результатів дослідження;

усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій;

застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі;

дотримуватися правил академічної доброчесності;

доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

здатність підготувати та успішно захистити магістерську роботу на основі індивідуальних досліджень.

Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 035 «Філологія» виконуються за тематикою, запропонованою групою забезпечення освітньо-професійної програми «Германська філологія (англійська, німецька). Переклад» другого рівня вищої освіти та затвердженою рішенням кафедри іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін.

Зміст, мета та завдання кваліфікаційної роботи визначається її темою.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Процес виконання та захисту кваліфікаційних робіт складається із 2 етапів: підготовчого та виконавчого.

На підготовчому етапі здійснюється:

1. Вибір теми кваліфікаційної роботи.

Відповідно до Положення ДонНУЕТ про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти (П ДонНУЕТ 02.02-07-2020), теми кваліфікаційних робіт затверджуються на засіданні випускової кафедри та оприлюднюються на її сайті до 1 квітня поточного навчального року.

До 1 травня здобувач вищої освіти має можливість ознайомитися із тематикою кваліфікаційних робіт та узгодити тему із керівником кваліфікаційної роботи.

До 10 травня здобувачі вищої освіти подають на ім'я завідувача кафедри заяву, у якій просять закріпити за ними певну тему кваліфікаційної роботи. Здобувачі вищої освіти можуть запропонувати свою тему кваліфікаційної роботи за умови відповідного обґрунтування доцільності її розробки. При цьому необхідно враховувати, що назва теми кваліфікаційної роботи має бути актуальною, чіткою, лаконічною і в той же час найбільш повно відобразити сутність та зміст питань, що розглядаються. Тема кваліфікаційної роботи має бути сформульована щонайбільше із 11 слів.

До 1 вересня видається наказ по Університету про закріплення тем кваліфікаційних робіт, призначення керівників та консультантів.

2. Визначення та узгодження мети, формулювання основних завдань кваліфікаційної роботи.

3. Складання плану роботи над кваліфікаційною роботою та узгодження його із керівником.

4. Вивчення літератури й добір фактографічної інформації.

На виконавчому етапі:

1. Підготовка кваліфікаційної роботи відповідно до узгодженого із керівником плану із дотриманням основних вимог щодо її структури та змісту.

2. Перевірка кваліфікаційної роботи на запозичення.

3. Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін, під час якого здобувач ВО повинен представити перед комісією магістерську роботу в

роздрукованому, але не зшитому (зброшурованому) вигляді, (відбувається за 3-4 тижня до захисту, дати проведення попереднього захисту визначаються в наказі). Комісія обговорює основні положення кваліфікаційної роботи, надає рекомендації щодо удосконалення окремих розділів.

4. Допуск гарантом освітньої програми кваліфікаційної роботи до захисту. Кваліфікаційна робота допускається до захисту, якщо показник її оригінальності відповідає вимогам Університету, робота виконана із дотриманням існуючих вимог щодо змісту, структури, оформлення та строків виконання.

5. Захист кваліфікаційної роботи. Захист кваліфікаційної роботи відбувається на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, графік роботи якої затверджує перший проректор. Захист супроводжується відповідним роздатковим матеріалом та презентацією.

Керівник кваліфікаційної роботи здійснює поточний контроль виконання даної роботи; видає завдання на кваліфікаційну роботу із календарним графіком її виконання. Основна відповідальність за зміст та результати написання кваліфікаційної роботи лежить на здобувачеві вищої освіти.

4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура кваліфікаційної роботи – це послідовність розташування її основних частин.

Основними частинами кваліфікаційної роботи є:

1. **Титульний аркуш.**

2. **Завдання на кваліфікаційну роботу**

3. **Реферат** – частина кваліфікаційної роботи, яка призначена для ознайомлення з кваліфікаційною роботою і вміщує коротку інформацію, яка розкриває сутність і зміст роботи.

Реферат включає інформацію про: об'єкт, предмет, мету та завдання кваліфікаційної роботи, методи / методику аналізу, а також його основні висновки та рекомендації. Обсяг реферату становить не більше 1 сторінки.

4. **Зміст** – частина кваліфікаційної роботи, яка відображає її структуру та містить інформацію про найменування та номери початкових сторінок усіх її частин, крім титульного аркуша.

5. **Вступ.** У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, ступінь її розроблення, невирішені питання, мета кваліфікаційної роботи та її завдання, об'єкт (процес чи явище, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення) та предмет (це те, що знаходиться в межах об'єкта, становить науковий або практичний інтерес), методи. Обсяг вступу – 2-3 сторінки.

Таким чином, вступ до кваліфікаційної роботи має відповісти на наступні питання:

5.1. Що вивчається / досліджується у кваліфікаційній роботі?

5.2. Чому цю проблему / феномен важливо дослідити?

5.3. Що було відомо про цю проблему / феномен до того, як було розпочато виконання кваліфікаційної роботи?

5.4. Яким чином вивчається / досліджується проблема / феномен?

5.5. Як ця кваліфікаційна робота розвинула знання про проблему / феномен, які вивчаються?

6. Основна частина – частина кваліфікаційної роботи, у якій викладаються основні її положення. Інформація, що наводиться у основній частині кваліфікаційної роботи, має відповідати темі, меті та завданням дослідження, подаватися грамотно, науковим стилем. У тексті не повинно бути виразів на кшталт: “я вважаю”, “мені здається”, “у нас прийнято” тощо. Замість них рекомендуються вирази: “вважається доцільним”, “як свідчить проведений аналіз” тощо.

Під час написання основної частини необхідно дотриматися основних принципів подання інформації:

Доказовість. Необхідно забезпечити наявність доказової бази щодо всієї інформації, яка наводиться у кваліфікаційній роботі.

Селективність. Вся інформація, яка наводиться у кваліфікаційній роботі, має бути присвячені досягненню її мети та вирішенню завдань.

Поміркване цитування. Важливо не переобтяжувати текст цитатами, а наводити резюме або власні висновки із прочитаного. При цьому передавання авторської інформації має здійснюватися точно, але власними словами із обов'язковим посиланням на першоджерело.

Узагальнення та синтез. Кваліфікаційна робота має продемонструвати вміння здобувача вищої освіти узагальнювати великі обсяги інформації, роботи власні висновки, синтезувати / генерувати нові знання.

Домінанта власної позиції. Більша частина тексту кваліфікаційної роботи має відображати авторську позицію (авторський аналіз досліджуваного феномену) та висновки.

Обсяг основної частини – 30-35 сторінок.

Основна частина кваліфікаційної роботи умовно складається із таких елементів:

Теоретико-методичні основи досліджуваної теми (обсяг – 10-12 сторінок), які містять:

Аналіз та узагальнення теоретичних розробок з теми кваліфікаційної роботи. Дана складова основної частини кваліфікаційної роботи має містити інформацію про існуючі підходи до розуміння сутності явищ, процесів, які є об'єктом аналізу кваліфікаційної роботи. Здобувач ВО повинен коротко представити огляд літератури досліджуваної теми та стисло хронологію історії проблеми. Це можуть бути монографії, статті, дослідницькі роботи, представлені в пресі або в Інтернеті. Важливо виявити та систематизувати думки різних світових авторів, вибрати теорії та концепції, які будуть використані для пошуку відповідей на питання дослідження; висловити та обґрунтувати думку щодо проблеми.

Опис методики, яка буде використовуватися для аналізу предмета кваліфікаційної роботи.

Аналітична частина (по об'єкту дослідження) передбачає вивчення, дослідження, аналіз проблеми та розробку альтернативних варіантів її вирішення (обсяг – 20-23 сторінок). Для аналізу об'єкта дослідження, а також для висновків

та узагальнень застосовується методика та послідовність дослідження, визначені в теоретичній частині.

Ця частина магістерської роботи є найбільшою, і зміст висновків та рекомендацій залежатимуть від висновків, сформульованих в кінці цієї частини.

Висновки (3-5 сторінок). Викладаються авторські пропозиції щодо розв'язання проблем, які були встановлені в результаті аналізу.

Даний розділ містить основні висновки та пропозиції щодо результатів дослідження, викладені в основному тексті магістерської кваліфікаційної роботи та вказує простір для реалізації нових ідей. Кваліфікаційна робота магістра повинна містити висновки та рекомендації, які пов'язані між собою та остаточно показують, що мета та завдання досягнуті.

Список використаних джерел – частина кваліфікаційної роботи, яка містить інформацію про джерела літератури, використані під час написання кваліфікаційної роботи, відображає вміння здобувача вищої освіти ідентифікувати валідні, надійні та актуальні джерела інформації. Кожне включене у такий список джерело повинне мати відображення в тексті кваліфікаційної роботи, бути використане для її написання. Необхідно звертати увагу на рік, яким датуються джерела інформації, віддаючи перевагу тим, які були опубліковані не пізніше 5 років тому. Оформлення списку використаних джерел здійснюється відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Додатки – частина кваліфікаційної роботи, у якій можуть бути подані необхідні таблиці, рисунки, діаграми тощо.

Навчальне видання

Остапенко Світлана Анатоліївна
Удовіченко Ганна Михайлівна
Дмитрук Лілія Анатоліївна
Куц Марія Олександрівна
Покулевська Анна Ігорівна
Воробйова Лоліта Валеріївна
Ревуцька Світлана Казимирівна

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
Ступінь: магістр

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 0,6.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.
ДК № 4929 від 07.07.2015 р.